

[Formanden.]

- 7) *Første behandling af:*
 Forslag til lov om garantier til finansieringsinstitutter inden for detailhandelen.
- 8) *Første behandling af:*
 Forslag til lov om ændringer i beværterloven.
- 9) *Første behandling af:*
 Forslag til lov om statsautoriserede revisorer.
- 10) *Første behandling af:*
 Forslag til lov om statsautoriserede vejere og målere.
- 11) *Første behandling af:*
 Forslag til lov om skibsmæglere og varemæglere.
- 12) *Første behandling af:*
 Forslag til lov om ejendomsmæglere.
- 13) *Første behandling af:*
 Forslag til lov om dispachører.
- 14) *Første behandling af:*
 Forslag til lov om translatører og tolke.
- 15) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*
 Forslag til lov om ekspropriation til udvidelse af bygningsanlæggene på Finzeninstituttets ejendom.
- 16) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*
 Forslag til lov om ændring af lov om valg til folketinget og forslag til lov om ændring af lov om kommunale valg.

Mødet hævet kl. 18³.

9. møde.

Onsdag den 27. oktober kl. 13.

Formanden: Medlemmer af folketinget Knud Bro, Hanne Budtz, Gottschalck-Hansen, Hastrup, Lembourn, Poul Møller, Poul Sørensen, Thestrup og Knud Thomsen har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om en nærmere kontakt mellem folketingets medlemmer og den videnskabelige forskning.

Medlemmer af folketinget Aksel Larsen, Arne Larsen og Kai Moltke har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om oprettelse af det sociale boligbyggeris prioriteringsfond (boligfonden).

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Knud Bro): Hermed har jeg den ære at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om en nærmere kontakt mellem folketingets medlemmer og den videnskabelige forskning.

Forslaget er enslydende med det forslag til folketingsbeslutning, som jeg på en kreds af forslagsstilleres vegne fremsatte den 4. marts 1965. Vedrørende begrundelsen for forslaget henviser jeg til min tidligere fremsættelsestale, der findes i Folketingstidende 1964-65, spalte 3214.

Forslaget underkastedes første behandling den 25. marts (tidenden spalte 3923) og henvises til behandling i et udvalg, som ikke afsluttede arbejdet. Jeg håber, at det må lykkes at opnå et resultat i dette folketingsår, og anbefaler forslaget til velvillig behandling.

Ordføreren for forslagsstillerne (Aksel Larsen): På socialistisk folkepartis vegne skal jeg herved fremsætte forslag til lov om oprettelse af det sociale boligbyggeris prioriteringsfond (boligfonden). Lovforslaget med bemærkninger er bortset fra redaktionelle ændringer enslydende med det lovforslag fra folketingsåret 1964-65, som vi fremsatte her i tinget den 9. marts i år, og jeg tillader

[Aksel Larsen.]

mig i det væsentlige at henvise såvel til min fremsættelsestale som til de udtalelser, der blev fremsat ved lovforslagets første behandling den 7. april. Der er naturligvis detaljer i nævnte fremsættelsestale, der ikke er fuldt aktuelle i dag, men den begrundes og kommenteres i øvrigt forslaget så udførligt, at det ville være urimeligt her at gentage det sagte. Jeg kan derfor ved denne genfremsættelse fatte mig ret kort.

Det hovedsynspunkt, der ligger til grund for lovforslaget, er, at det i nutidens samfund er en samfundsopgave at sikre egnede boliger til befolkningen, og at boligproblemet kun kan løses ad samfundsmæssig vej. I princippet er dette — al den megen tale om liberalismen til trods — anerkendt af folketinget derved, at vi nu i et kvart århundrede har haft en lejelovgivning, love om tilskud til huslejen og love om boligbyggeri. Virkeligheden er imidlertid den, at man ikke gennem de hidtidige foranstaltninger har løst problemet, som endda synes at blive mere alvorligt og kompliceret. Dets løsning forudsætter tilfredsstillende produktion af byggematerialer og rationel organisering af boligproduktionen. Den forudsætter, at der er jord til byggegrunde, at denne byggemodnes, og at den vristes ud af grundspekulanternes klæber, så spekulationsmæssig fordyrelse undgås. Den forudsætter endelig finansiering af boligbyggeriet, og som enhver ved, er netop finansieringen det store, det altoverskyggende problem i dag.

Vort forslag går ud på, at der oprettes en offentlig boligfond, som årligt får stillet en sådan kapital til rådighed, at den er i stand til at yde lån i, som vi forestiller os, tredje prioritet til det sociale boligbyggeri og derved finansiere så nogenlunde halvdelen af det samlede lånebeløb på op til 95 pct. af byggeomkostningerne. Finansieringen skulle ske mod obligationer til parikurs og med en fast rente på 4 pct. samt den sædvanlige afdragstid for sådanne lån.

For at kunne løse opgaven og — efter de nuværende byggepriser — at kunne deltage i finansieringen af indtil 20.000 lejligheder eller boliger om året må der årligt, i hvert fald i de første år, tilføres fonden en kapital på 1 milliard kr. Langt den største part heraf forudses stillet til rådighed ved bevilling på de årlige finanslove og således,

at pengene overføres fra statskassen til boligfonden og ikke skal tilbagebetales eller forrentes til statskassen. En mindre del af kapitalen kan skaffes til veje ved, at fonden optager lån og ved en opsparingsordning for unge til erhvervelse af bolig, men også derved, at provenuet af visse skatter båndlægges til boligfonden. Her tænker vi i særdeleshed på en kapitalvindingskat på fortjenester ved jord- og grundsalg o. lign. Efterhånden vil fonden også få indkomster ved renter og ved afdrag på ydede lån.

Som vi har fået bekræftet af den højtærede boligminister, vil en rentenedsættelse på blot 1 pct. kunne muliggøre en nedsættelse af huslejen i nybyggeriet med 10 pct. Hvis det forudsættes, at den ene halvdel af det sociale boligbyggeris finansieringsbehov skal dækkes ad hidtidig vej, altså ved optagelse af lån i kredit- og hypotekforeninger, hvilke lån for tiden på grund af obligationskurserne forrentes med op til 10 pct., vil boligfondens virksomhed alligevel betyde en gennemsnitlig rentenedsættelse på 2½-3 pct. og altså kunne medføre, at huslejen bliver 25-30 pct. lavere, end den vil blive med de nuværende finansieringsmetoder.

Hertil kommer imidlertid, at obligationsmarkedet ikke belastes med obligationer svarende til boligfondens udlån på 1 milliard om året eller obligationer, som efter det frie markedes hidtidige kursforhold ville have en nominal værdi af over 1.400 millioner kr. En sådan aflastning af obligationsmarkedet ville utvivlsomt bevirke kursstigninger og dermed yderligere billiggøre boligbyggeriet i almindelighed, men altså også det af boligfonden finansierede byggeri. Hele lejerveauet i nybyggeriet ville efterhånden kunne sænkes. Målet, der skulle stræbes efter, måtte naturligvis være, at boligfonden også efter nogen tids virksomhed bliver i stand til at medvirke ved konvertering af tidligere optagne dyre lån. Endemålet må være at bringe hele finansieringen af boligbyggeriet ind under det offentlige, men boligfonden, som vi foreslår den, er en god — som vi mener — den rette begyndelse.

Ved førstebehandlingen af vort lovforslag den 7. april blev det afvist med forskellige, mere eller mindre — jeg mener: i det væsentlige mindre — relevante indvendinger. Hovedindvendingen fra boligministeren var

[Aksel Larsen.]

den, at regeringen i princippet agtede at gøre det samme, men gøre det uden lov og organisation, simpelt hen derved, at man overtalte Nationalbanken til at anvende en betydelig del af statens kasseoverskud for finansåret 1965-66 til opkøb af obligationer. Derved ville obligationskursen stige og den faktiske rente falde, sagde regeringen, og så ville man nå til en lavere husleje i det nye byggeri! Vi foreslog forgæves, at man båndlagde en væsentlig del af det budgetterede kasseoverskud og overførte det til boligfonden.

Nu har regeringen prøvekørt sit system — hvis man kan kalde det sådan — sommeren igennem. Nationalbanken har alene på tre sommermåneder opkøbt for 750 mill. kr. obligationer — efter kurserne altså obligationer med over 1 milliard kr.s pålydende. Den har på tre måneder opkøbt for mere, end regeringen nu regner med som kasseoverskud for hele finansåret. Hvad er resultatet? At obligationskurserne akkurat er blevet forhindret i at falde yderligere, mens huslejen i det nye byggeri er steget skyhøjt, så boligministeren nu dels må foreslå nødforanstaltninger, dels foranstalte dommerundersøgelser i anledning af huslejstigningen bl. a. i Albertslund. Kendsgernerne viser, at den metode, regeringen svor til i foråret, ikke er egnet, og derfor genfremsætter vi vort forslag. Vi håber på en anden og bedre modtagelse fra regeringen og regeringspartiet, også efter at dets kongres direkte har sagt, at oprettelsen af en boligfond må overvejes. Vi håber imidlertid også, at folketingets øvrige partier på grund af de erfaringer, lejerne har gjort, vil være mere velvilligt stemt over for boligfonden, end de var tidligere.

Det er så meget rimeligere at genfremsætte forslaget, som det nok har været til første behandling i folketinget og af dette enstemmigt blev henvist til videre behandling i et udvalg, men at dette udvalg, så vidt vides, overhovedet ikke har ofret tid på at forhandle om lovforslaget. Jeg ved,

det er overflødigt at kommentere en sådan passivitet fra et folketingsudvalgs side, men når vi nu genfremsætter vort lovforslag ved folketingsårets begyndelse, går jeg ud fra, at det vil blive underkastet realitetsbehandling. Det er mere end et år siden, samtlige partier under valgkampen gav edelige løfter om, at boligproblemet — som man vidste var et kurs- og renteproblem — skulle blive løst. Det eneste, der er gjort hidtil, er den generelle huslejeforhøjelse i den gamle og den ældre boligmasse — samt huslejstigningen på grund af kurstabene i det nye byggeri. Man må gå nye veje; der må foretages noget rationelt. Det er det, vi foreslår med vort lovforslag om oprettelse af en boligfond, og jeg anbefaler lovforslaget til tingets velvillige og helst også hurtige behandling.

Formanden: Uden for dagsordenen giver jeg ordet til den ærede ordfører for udvalget til valgs prøvelse, for at hun kan gøre indstilling til tinget om godkendelse af valg.

Ordføreren for udvalget til valgs prøvelse (Lis Groes): I skrivelse af 21. d. m. anmodede folketingsmand, fhv. minister Frode Jakobsen om orlov fra den 2. november d. å. på grund af udsendelse i offentligt hverv, og i sit møde den 22. d. m. har det høje ting meddelt den ønskede orlov samt vedtaget at indkalde stedfortræderen. På den af indenrigsministeriet i medfør af valglovens § 50 udarbejdede liste findes som første stedfortræder for socialdemokratiet i østre storkreds opført næstformand Robert Sørensen, der i skrivelse af 25. d. m. har meddelt, at han er villig til midlertidigt at tage sæde i folketinget i anledning af den nævnte orlov.

Udvalget til valgs prøvelse har herefter holdt møde, og efter at have gennemgået stedfortræderlisten og de øvrige dokumenter indstiller udvalget enstemmigt, at næstformand Robert Sørensen godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra den 2. november d. å. at regne.

[Lis Groes.]

Endvidere anmodede folketingsmand Per Møller i skrivelse af 21. d. m. om orlov fra den 1. november d. å. på grund af udsendelse i offentligt hverv, og den 22. d. m. meddelte det høje ting den ønskede orlov og vedtog at indkalde stedfortræderen. På den af indenrigsministeriet i medfør af valglovens § 50 udarbejdede liste findes som første stedfortræder for partiet venstre i Randers amtskreds opført gårdejer Knud Erik Særkjær, der i skrivelse af 24. d. m. har meddelt, at han er villig til midlertidigt at tage sæde i folketinget i anledning af den nævnte lov.

Efter også i dette tilfælde at have gennemgået stedfortræderlisten og de øvrige dokumenter indstiller udvalget til valgsprøvelse enstemmigt, at gårdejer Knud Erik Særkjær godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra den 1. november d. å. at regne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Udvalgets indstilling om godkendelse af næstformand Robert Sørensen som midlertidigt medlem af folketinget fra den 2. november d. å. vedtoges enstemmigt med 116 stemmer.

Udvalgets indstilling om godkendelse af gårdejer Knud Erik Særkjær som midlertidigt medlem af folketinget fra den 1. november d. å. vedtoges enstemmigt med 117 stemmer.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Haunstrup Clemmensen* til socialministeren:

„Finder ministeren alle de afgørelser rimelige, som træffes i henhold til § 24, stk. 2, i lov om erstatning til besættelsestidens ofre?“

Haunstrup Clemmensen: Det må være folketingets og regeringens opgave opmærksomt at følge, om gældende lovbestemmelser og disses fortolkning virker rimeligt og retfærdigt, og en sådan generel forpligtelse må være særlig stor over for borgere, der

under Danmarks besættelse blev sendt i nazistiske koncentrationslejre. Dette gælder selvsagt også borgere, der blev sendt derned, allerede fordi de som danske tjenestemænd gjorde deres pligt, og fik helbredet ødelagt som følge af de uhyrligheder, de i virkeligheden var ude for.

I henhold til lov om erstatning til besættelsestidens ofre kan der bl. a. til disse borgere ydes invaliditetserstatninger, og hovedreglen er, at der udbetales et engangsbeløb — i øvrigt skattefrit — hvis invaliditeten anslås til at være under 25 pct., medens en højere invaliditetsgrad berettiger til månedlige skattepligtige ydelser. Jeg tror for det første, man må gøre sig klart, at det ikke mindst over for de mange alvorlige psykiske sygdomme, der her er tale om, må være meget svært at afgøre, nøjagtig hvilken procent af invaliditetserstatning der er berettiget, og jeg føler mig ikke helt overbevist om, at alle de pågældende afgørelser er truffet på nøjagtigt og ensartet grundlag. Jeg tror, man i Norge her har truffet langt mere ensartede afgørelser. Men når dertil så kommer, at disse procenter har en overordentlig stor betydning for den enkelte sags udfald, tror jeg, der er grund til at være ganske særlig opmærksom derpå.

I henhold til lovens § 24, stk. 2, er det således, at ydelserne som hovedregel falder væk over for tjenestemænd, der går på pension. I sig selv virker denne bestemmelse overordentlig hårdt, når man tillader, at de pågældende i aktiv tjeneste ud over deres løn oppebærer en månedlig invaliditetserstatning, og derefter, når de går ned på en lavere indtægt, pensionsindtægten, fuldstændig stryger den invaliditetserstatning, de ellers hidtil har oppebåret. Virkningerne forekommer mig så meget desto hårdere, når man tager i betragtning, at adskillige af disse borgere må pensioneres tidligere, end lovens regler i øvrigt gør det til et krav, fordi deres sygdom gør dette nødvendigt.

Jeg tror derfor, man skal gøre sig klart, at der allerede af den grund opstår problemer i denne lovgivning. Men problemerne bliver større, når man erkender, at adskillige af disse alvorlige psykiske lidelser først rigtig kan konstateres og bedømmes kort tid før de pågældende skal pensioneres. Resultatet bliver derfor, at de, der skal have

[Haustrup Clemmensen.]

ydelse kort tid før de pensioneres, hvis de har under 25 pct.s invaliditet, får et skattefrit engangsbeløb, og hvis de har over 25 pct.s invaliditet, får de en månedlig skattepligtig ydelse, som de måske kun kan oppebære i ganske få måneder. Det har altså den virkning, at de hårdest ramte får lang de mindste ydelser.

Det kan efter min bedste overbevisning ikke være rimeligt, og jeg synes, man udmærket kan forstå de tjenestemænd, der her er tale om. Adskillige har fået at vide, at de egentlig var berettiget til erstatningsudbetalinger, fordi de f. eks. havde over 25 pct.s invaliditet, men at der intet kommer til udbetaling, fordi de i mellemtiden under sagens behandling er pensioneret. Man kan også tænke sig de mennesker, der i virkeligheden næsten må være interesseret i kun at blive erkendt 24 pct.s invalide for dog at få noget, hvorimod 25 pct.s invaliditet i virkeligheden, skønt de derved er hårdere ramt, bogstavelig talt intet giver dem.

Jeg er klar over, at der fra mange sider er arbejdet med denne sag — fra organisationernes side, fra pressens side — og den er ganske uden partipolitiske skillelinjer, men jeg henstiller, at den højtærede minister så hurtigt som overhovedet muligt finder frem til en rimelig ordning. Den nuværende praksis og ordning forekommer mig ikke rimelig. Den er efter min bedste overbevisning urimelig.

Socialministeren (Bundvad): Jeg er enig med det ærede medlem i, at den gældende ordning på det område, der er omtalt, ikke er fuldt ud rimelig. Lovreglerne giver imidlertid ikke adgang til et administrativt skøn; en ændring kan derfor kun opnås ved en lovændring. Spørgsmålet herom er rejst over for mig af CO I på foranledning af Politiforbundet, og det har været indgående overvejet i socialministeriet samt i direktoratet for ulykkesforsikring, som daglig har med denne administration at gøre. Jeg har for nylig haft en afsluttende forhandling med repræsentanter for tjenestemandorganisationerne og har opnået deres forståelse med hensyn til en fremtidig ordning. Denne forhandling fandt sted, umiddelbart inden det spørgsmål, der her er til

behandling, blev stillet. Jeg understreger dette, fordi B.T. i en artikel den 21. oktober 1965 har givet udtryk for, at det er dette blads omtale af problemerne samt fremsættelsen af det ærede medlems spørgsmål her i folketinget, der har givet stødet til, at sagen nu er taget op af mig. Den rette sammenhæng er, at spørgsmålet er rejst over for mig for lang tid siden og på normal måde af vedkommende forhandlingsberettede tjenestemandorganisation.

Som resultat af overvejelserne vil der i dette folketingsår blive fremsat forslag om en ændring af lovbestemmelserne, hvorved der vil blive rådet bod på de påviste skævheder, således at renteerstatninger ikke længere helt skal falde bort, når pensionering indtræder, ligesom kapitalerstatninger, der tilkendes efter pensioneringen, i modsætning til nu skal kunne komme til udbetaling.

Jeg vil gerne tilføje, at dengang loven blev gennemført, forekom lovbestemmelsen utvivlsomt fuldt ud rimelig. Tiden er imidlertid løbet fra den af forskellige grunde. Det skyldes for det første, at aktive tjenestemænd ved en lovændring i 1957 fik adgang til fuldt ud at oppebære erstatning efter loven ved siden af tjenestemandslønningen. Fra dette tidspunkt har begrænsningerne alene været gældende over for tjenestemandspensionisterne. For det andet har de tjenestemænd, der nu går på pension, gennem mangeårig tjeneste opnået fuld eller næsten fuld pensionsanciennitet. De pågældende har derfor ikke kunnet drage fordel af reglen om forhøjet pensionsanciennitet ved afgang på grund af tilskadekomst i tjenesten, og under disse omstændigheder er den meget drastiske beskæring af erstatningerne, som nu foretages ved pensionering, mindre velbegundet. Men som sagt er disse skævheder blevet påvist af tjenestemandorganisationerne, og forberedelserne til at søge dem afhjulpet er så vidt fremme, at et lovforslag snart vil kunne fremsættes i tinget.

Jeg vil gerne til det ærede medlems bemærkninger om, hvorvidt afgørelserne om invaliditetsgraden er rimelige og ensartede, føje, at dette spørgsmål også er rejst af tjenestemandorganisationerne, og at vi i socialministeriet vil tage dette spørgsmål op til overvejelse. Det er naturligvis rigtigt, at det grundlag, hvorpå invaliditetsberegning-

[Socialministeren.]

gerne sker, må være så ensartet som vel muligt, og det vil vi søge frem til.

Hauustrup Clemmensen: Jeg vil gerne takke den højtærede minister for de udtalelser, der nu er faldet her fra folketingets talerstol.

Når det i det lidt forsigtige ministersprog tillkendegives, at de nuværende ordninger ikke er fuldt ud rimelige, at de er mindre velbegrundede, synes jeg, det er en meget mild udtryksform over for de forhold, der nu igennem adskillig tid har været gældende. Jeg hilser derfor med glæde, at der fremkommer et lovforslag, og må måske henstille til den højtærede minister, at arbejdet hermed fremmes så meget som muligt, netop fordi der jo er overordentlig mange, for hvem denne sags hurtige afgørelse er af stor betydning.

Den højtærede minister gjorde i øvrigt nogle bemærkninger om, hvem der havde taget initiativet til hvad. Jeg synes, det i denne sag er ganske underordnet, hvem der har æren eller ansvaret for, at sagen rejses. Den har jo været rejst igennem adskillige måneder såvel i B.T. som i bladet *Pigtråd* og på anden måde — jeg er klar over, at også organisationerne har rejst spørgsmålet — men det afgørende må naturligvis være ikke en mandjævning om, hvem der kom først på dette område, men udelukkende at få denne ordning ændret hurtigt, så vi kan komme over til rimelige forhold. Det er urimelige forhold for øjeblikket.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Knud Hertling* til ministeren for Grønland:

„Hvad er begrundelsen for den fortsatte udsættelse af opførelsen af et sømandshjem i Holsteinsborg?“

Knud Hertling: Der er nu gået over 12 år, siden Indenlandsk Sømandsmission, stærkt støttet af Grønlands landsråd, tog initiativ til oprettelsen af et sømandshjem i Holsteinsborg. Siden da har man arbejdet med sagen i ministeriet for Grønland, og efter de senest lagte foreløbige planer — jeg understreger „foreløbige planer“ — tænkes hjemmet færdigbygget i

1967; men eftersom planerne kun er foreløbige, har vi ingen som helst garanti for, at hjemmet i det hele taget bliver opført.

Formanden for Indenlandsk Sømandsmission, pastor William Larsen, har på missionens årsmøde i slutningen af august udtalt, at der er modstand mod oprettelsen af dette sømandshjem, men at det er svært at sige, hvor denne modstand kommer fra. Nu er det jo en kendsgerning, at sagens afgørelse har beroet i ministeriet for Grønland gennem alle disse år. Derfor er det fristende at tro, at den af pastor William Larsen omtalte modstand er at finde i ministeriet for Grønlands kontorer. Imidlertid strider en sådan antagelse mod et andet og ubestrideligt faktum, nemlig den velvilje, som projektet har mødt i ministeriet. Denne velvilje var endda så udtalt, at den højtærede Grønlandsministers forgænger i dette høje ting afgav løfte om, at bygningen skulle opføres i 1965; men dette løfte har man tilsyneladende set helt bort fra i ministeriet for Grønland.

Det lyder meget mærkeligt, hvis der i ministeriet skulle være modstand mod hjemmets snarlige opførelse. Jeg har selv det indtryk, at den højtærede minister for Grønland er stærkt interesseret i forbedring af sociale foranstaltninger i Grønland. Bygningen af dette hjem vil først og fremmest betyde dækning af et stærkt socialt og menneskeligt behov hos de ca. 5.000 sømænd, der hvert år anløber Holsteinsborg, hvor de ikke har andre muligheder for logi end deres træge køjer. Ja, køjerne er trænge i de små grønlandske togte- og rejsefartøjer. Mandskabskahytterne i mange af disse fartøjer er uanstændigt små og dårligt indrettede. Det er at ønske, at de danske sømandsorganisationer begynder at interessere sig for disse forhold.

Grønlands landsråd har i sin for nylig afsluttede samling på ny drøftet sagen, og et af medlemmerne udtalte ifølge referatet i Grønlandsposten, at det er svært at forstå, hvorfor sagen i den grad er trukket i langdrag, og at det kunne se ud, som om man bagatelliserer landsrådets arbejde. Det er på denne foranledning, jeg stiller den højtærede minister for Grønland følgende spørgsmål: „Hvad er begrundelsen for den fortsatte udsættelse af opførelsen af et sømandshjem i Holsteinsborg?“

Ministeren for Grønland (Carl P. Jensen):

Den 4. marts i fjor rejste det tidligere medlem af folketinget hr. Baagø det samme spørgsmål til min forgænger. Senere har det ærede medlem hr. Foged ved gentagne lejligheder, bl. a. under samråd i finansudvalget, foranlediget spørgsmålet fremdraget. Jeg er endvidere bekendt med, som det ærede medlem hr. Knud Hertling anførte, at sagen har været rejst i landsrådet for nogle uger siden, og jeg er nøje bekendt med udtalelserne i henhold til det stenografiske referat.

Jeg forstår meget vel, at det ærede medlem hr. Knud Hertling, sådan som sagen er forløbet, på ny finder anledning til at gentage spørgsmålet. Ikke mindst fordi jeg erkender, det er et spørgsmål, der har optaget sindene meget stærkt ikke alene i Holsteinsborg, men i hele Grønland og vel ganske naturligt også i de kredse, der her i landet står bag tanken om oprettelse af et sømandshjem i Holsteinsborg.

Det er rigtigt, at sagen har en lang forhistorie, men det er ingen kendsgerning, som det ærede medlem antydede, at sagens afgørelse alene har beroet i ministeriet for Grønland i alle disse år. Den første plan fra omkring 1953 gik ud på at bygge i Godthåb, hvor man, uden at der forelå noget egentligt projekt, fik det lokale bebyggelsesudvalgs godkendelse af placeringen. Men efter 6-7 års forløb blev denne plan opgivet til fordel for Holsteinsborg; denne forsinkelse i forhold til de oprindelige planer om at bygge i Godthåb kan man i hvert fald ikke laste ministeriet for. Først hen på sommeren 1960 forelå der et skitseprojekt fra sømandsmissionens egen arkitekt, hvorefter Grønlands tekniske organisation gik i gang med at udarbejde et foreløbigt overslag over udgifterne. Hen på sommeren 1961 meddelte sømandsmissionen imidlertid, at man havde ændret dette projekt til fordel for et større, og at man derfor betragtede det oprindelige projekt som opgivet. Derimod stillede man mod at komme i gang i 1963.

Imidlertid havde Grønlands tekniske organisation på dette tidspunkt, hvor der altså ikke forelå noget egentligt projekt, fastlagt sit anlægs- og byggeprogram for 1963.

Jeg understreger: der forelå ikke et ar-

bejdsgrundlag, der forelå ikke et projekt og ikke et økonomisk overslag, så man kunne påregne at komme i gang i 1964. Derimod var det vort håb, at påbegyndelsen kunne indpasses i bygge- og anlægsprogrammet for 1965. Men også dette måtte opgives. Der er nemlig 2 forudsætninger, der skal være opfyldt: dels må der foreligge et driftsbudget, dels et totalprojekt. For så vidt angår driftsbudgettet, er dette i nogen måde opfyldt, idet ministeriet modtog et overslag fra sømandsmissionen så sent som den 22. juni i år. Men for så vidt angår det endelige detailprojekt, som er en forudsætning ikke alene for at kunne beregne de endelige byggeomkostninger, men også for at kunne indpasse arbejdets påbegyndelse i den tekniske organisations arbejdsrytme, er forholdet det, og det vil jeg gerne understrege, at projektet i dette øjeblik befinder sig på den af sømandsmissionen engagerede arkitekts tegnebord.

I en skrivelse dateret den 28. juli i år meddelte sømandsmissionen, at man ikke kunne have det endelige detailprojekt færdig inden 1. december 1965, en frist, der måtte anses for den sidste for at få byggeriet med i det kommende år. Jeg vil skønne, at det arbejdsgrundlag, der herefter skal danne basis for arbejdets udbud i licitation, først vil kunne foreligge et stykke ind i 1966. Men jeg gentager: dette beror alene på bygherren, hvilket vil sige sømandsmissionen og hverken ministeriet eller Grønlands tekniske organisation.

Jeg vil gerne benytte denne anledning til at understrege, at der ikke mindst fra entreprenør- og håndværkerside har foreligget en kritik — i øvrigt en berettiget kritik — i form af mangfoldige klager over, at man ikke har haft den fornødne tid til beregning, til overslag og tilbudsgivning; så heraf vil man også forstå, at der må regnes med en vis tidsfaktor.

Nu har sømandsmissionen ganske vist anmodet om, at man ville se bort fra disse frister og alligevel gå i gang, det vil sige, uden at det ufravigelige krav, jeg har stillet om, at Grønlands tekniske organisation ikke må påbegynde arbejdet, før der foreligger et totalt arbejdsgrundlag, er opfyldt. Jeg beklager at måtte sige det, men denne pression må vi kunne modstå. Der har ofte været peget på, at meget arbejde inden for

[Ministeren for Grønland.]

bygge- og anlægssektoren i Grønland improviseres langt hen ad vejen, det vil sige under arbejdets udførelse, og uden at der har foreligget fuldt udarbejdede planer. Og jeg vil tilføje, at ingen mere end Grønlands tekniske organisation har beklaget, at denne kritik i visse tilfælde har været rigtig, og man må også være enig i, at vi ikke har råd til at fortsætte denne linje, der både kan være fordyrende og navnlig forsinkende for arbejdets udførelse.

Jeg har resolveret, at intet arbejde må påbegyndes, før der foreligger et fuldt arbejdsgrundlag, og jeg beklager meget, at det også må gælde i det foreliggende forhold.

Knud Hertling: Jeg takker den højtærede minister for svaret, et svar, som jeg tror kan tjene til at forhindre mytedannelser i denne sag. Man må vel være enig med den højtærede minister i, at arbejder ikke må påbegyndes, før der foreligger færdigt udarbejdede projekter. Denne oplysning får mig til at stille den højtærede minister det tillægsspørgsmål, om ministeren vil medvirke til hurtig løsning af sagen, når det færdige projekt foreligger fra sømandsmissionen.

Jeg kan næppe tro, at ministeren skulle være uinteressert i at hjælpe de mange grønlandske og andre søfolk, for hvis skyld hjemmet ønskes opført hurtigst muligt.

Ministeren for Grønland (Carl P. Jensen): Ja, jeg kunne også takke det ærede medlem, fordi han har givet anledning til denne redegørelse.

Jeg vil gerne for mit vedkommende sige, og det gælder ministeriet, det gælder Grønlands tekniske organisation såvel som det gælder landsrådet, at vi har den allerstørste interesse i, at dette problem løses, og derfor har vi i ministeriet givet projektet en førsteprioritet for 1967. Det havde vi også for indeværende år, men af de grunde, jeg omtalte, måtte det udskydes. Men jeg behøver vel ikke at tage det forbehold — det var også det ærede medlems forudsætning, at der til den tid foreligger et fuldt udarbejdet arbejdsgrundlag, hvad jeg i øvrigt ikke har grund til at tvivle om.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om fremme af forespørgsel til ministeren for kulturelle anliggender af Thisted Knudsen og Ninn-Hansen.

(Forespørgslen (nr. II) findes i tidenden sp. 556).

Formanden: Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om årlige fortrøfølgeren, prinsesse Margrethe.

(Lovforslaget (nr. 9) findes i tillæg A. sp. 31, fremsættelsen i tidenden sp. 35).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Skræppenborg-Nielsen: Vedrørende det foreliggende forslag til lov om årlige fortrøfølgeren, prinsesse Margrethe, kan jeg for så vidt angår mit partis stilling til lovforslaget alt i alt henvise til den tale, jeg holdt her i folketinget den 11. oktober 1961. På mit partis vegne bad jeg dengang om udvalgsbehandling af et lignende lovforslag, bl. a. for at få klarhed over, om besparelser i det kongelige hus var påkrævet eller rimelige, men denne udvalgsbehandling blev os nægtet af folketingets flertal. Der er for mig ingen tvivl om, at stillingen her i folketinget til en udvalgsbehandling i de år, der er gået siden 1961, desværre ikke har ændret sig, hvorfor jeg blot skal meddele, at vi ved lovforslagets tredje behandling vil afholde os fra at stemme, ikke mindst fordi vi efter alt at dømme ikke kan få de oplysninger, vi synes er nødvendige for en saglig vurdering af det foreliggende lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.